

MRTVILO

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

12

Dinamika povpraševanja se je oktobra nekoliko izboljšala, skupno domače povpraševanje je poraslo, bolj dolgoročna dinamika je bila malenkost boljša, a še naprej negativna. Pričakovano trošenje ne kaže, da bi bil obrat, na katerega kažejo dejanski podatki, vzdržen. V novembru se je usihanje medletnih stopenj rasti blagovne menjave nadaljevalo, saldi pa ostajajo nekaj ugodnejši od celoletnega povprečja. Dinamika izvoza v države izven EU je bila v 2011 podobna dinamiki izvoza EU27, dinamika izvoznih cen Slovenije je nekoliko prehitela dinamiko izvoznih cen EU27, dinamika uvoza iz preostalega sveta je zaostajala za dinamiko uvoza EU27, dinamika uvoznih cen pa je bila podobna. Pogoji menjave so se tudi v letu 2011 poslabševali tako za Slovenijo kot za EU. Gospodarska klima je precej ustaljena; zaupanje v industriji se nekoliko krepi, v trgovini stagnira, v storitvenih dejavnostih pa se slabša. Kar nekaj znamenj je, da smo v gradbeništvu končno dosegli dno. Gospodarska klima v EU27 se je ohladila, na kar kažejo naročila v predelovalnih dejavnostih, gradbeništvu in trgovini na drobno, pa tudi splošni poslovni optimizem.

Industrijska produkcija se je malenkostno zvišala, vendar impulzni trend kaže, da je dinamika obrnjena navzdol, kar kaže tudi krčenje medletne rasti. Tudi v EU je medletna dinamika podobna, produkcija je padla v desetih in porasla v devetih članicah, za katere so podatki; razlike med članicami so velike, vendar iz meseca v mesec močno nihajo. Podatki o vrednosti gradbenih del potrjujejo, da je gradbeništvu doseglo dno. Aktivnost v turizmu slej ko prej ohranjajo tuji turisti; krčenje aktivnosti v transportnih dejavnostih se nadaljuje, izjema ostaja pomorski promet. Število delovno aktivnega prebivalstva in število zaposlenih se še naprej počasi krči, število brezposelnih pa narašča; največ iskalcev zaposlitve ustvarja izguba zaposlitve za določen čas. Število novih iskalcev zaposlitve je bilo v decembru več kot dvakrat večje od števila tistih, ki so našli novo delo.

Decembrske podražitve so predvsem sezonske; blago se je podražilo precej bolj kot storitve. Povprečna letna rast cen v Sloveniji je bila decembra najnižja v evro območju; glavni razlog je počasnejša rast aktivnosti kot v povprečju evro območja. Veliko povečanje plač v novembru je sezonsko, umirjanje dolgoročne rasti se nadaljuje. Velikih odstopanj od povprečja navzgor ni, navzdol pa odstopajo plače v sektorjih oskrbe z električno energijo in z vodo ter finančnih in zavarovalniških dejavnosti; upošteva malo dolgoročnejša gibanja pa pokaže, da je znižanje medletnih plač v novembru opazno stisnilo le zaposlene v finančnem posredništvu. Povprečne plače v javni upravi, obrambi in policiji so v letu dni ostale praktično nespremenjene, v zdravstvu in šolstvu so se malo zmanjšale; dinamika stroškov dela v javnih sektorjih je počasnejša kot v Nemčiji.

Podatkov o javnofinančnih prihodkih po davčnih oblikah še ni. Skupni krediti nefinančnim družbam in prebivalstvu se še naprej krčijo, vendar se hitrost krčenja zmanjšuje; novembra so krediti praktično stagnerali. Stopnja padanja kreditov podjetjem se je stabilizirala, rast kreditov prebivalstvu pa se zmanjšuje. Skupni depoziti so novembra še naraščali, a so bile medletne stopnje že zelo nizke: Skupna likvidnost nefinančnih družb in prebivalstva se povečuje le zaradi pritokov iz sektorja države ali/in neto kapitalskih pritokov v nefinančne sektorje. Kvaliteta portfelja bank se še poslabšuje, vendar se hitrost poslabševanja zmanjšuje; rast aktive z zamudo več kot 90 dni je bila v drugi polovici 2011 približno pol počasnejša kot v prvi. Saldo tekoče bilance ostaja skoraj izravnano, trdnejše zaključke onemogoča velika statistična napaka. Majhen tekoči primanjkljaj v 2011v primerjavi z 2010 je rezultat približno enakega primanjkljaja v blagovni in precej večjega presežka v storitveni menjavi, večjega primanjkljaja v saldu dohodkov in presežka v neto tekočih transferih. Odliv kapitala se je, razen pri neposrednih naložbah, nadaljeval. Konec oktobra 2011 je bil neto dolg do tujine malo manjši kot mesec prej; zmanjšanje je rezultat večjega padca bruto zunanjega dolga od padca terjatev do tujine. Delež države v bruto dolgu je bil konec oktobra neznatno večji kot konec septembra; od začetka krize se je zasebni dolg do tujine zmanjšal za 6 milijard €, javni dolg pa povečal za 9 milijard €.

LETHARGY

The dynamics of final demand improved slightly, total domestic demand increased in October, longer run dynamics however remained negative. Expected demand does not confirm that the upward turn would last. The shrinking of yearly growth rates of foreign trade continued at a lower pace in November with the balance remaining slightly better than in 2010 and in previous months of 2011. The dynamics of exports to the rest of the world was in 2011 similar to the dynamics of EU27 exports while the dynamics of export prices exceeded the dynamics in EU27, the dynamics of imports lagged behind the dynamics in EU27 with price dynamics being similar. Terms of trade were worsening in 2011 for Slovenia and EU. Business climate is rather stable, the confidence in manufacturing improving, in retail trade stagnating, and in services worsening. There are some signs that the bottom has been reached in construction. Business climate in EU worsened slightly which is indicated also by new orders in manufacturing, construction, and retail trade; optimism dwindled.

Industrial production improved slightly, though impulse trend indicates that the movement turned downward which is also confirmed by the yearly growth rates. Yearly dynamics in the EU is similar, production decreased in ten and increased in nine member states for which data were available; the differences among countries are large but fluctuating from month to month. The data on the values of construction works indicate that bottom was reached. Activity in tourism is being preserved by foreign tourists, the shrinking of activity in transportation is continuing with exception of maritime transportation. The numbers of active and employed population is decreasing slowly while the number of jobseekers is increasing, most new jobseekers enter unemployment status because of the termination of their job contracts. The number of jobseekers who lost their jobs was in December twice the number of those who got new jobs.

Price increases in December were mainly seasonal; prices of goods increased more than prices of services. Average increase of prices in Slovenia was the lowest in the euro area. The main reason is slower growth of economic activity than in the euro countries. The increase of wages in November was seasonal; the longer run dynamics continued to calm down. Large upward deviations disappeared while downward deviations are present in the sectors providing electricity and water and in financial services; however if longer run is taken into account, only employees in financial sector suffered. Average wages in government administration, defense and police remained unaltered in 2011, they decreased slightly in health care and education. The dynamics of labor costs in the public sector lags behind corresponding dynamics in Germany.

The data on fiscal revenues by different tax bases are not yet available. The credits to non financial corporations and households are decreasing but at slower rate. The rate of change of credits to corporation stabilized, they stagnated in November, while growth of credits to households is decreasing. Deposits were increasing in November but at low yearly rates of growth. The liquidity of non-financial corporations and households is increasing due to inflows from the public sector and/or net capital flows. The quality of bank portfolio is worsening while the speed of the worsening is declining, the growth of delayed reimbursement for more than 90 days was in the second part of 2011 half of the rate in the first half. Current account has remained more or less balanced. Lower current account deficit in 2011 compared to 2010 is due the approximately equal trade deficit, larger service account surplus, larger income account deficit, and surplus in net current transfers. On the financial account, outflow of capital continued except FDI. Net debt in October decreased slightly; the drop is the result of larger drop of gross liabilities compared to gross assets. The share of government in foreign debt in October increased slightly; since the beginning of the crisis private foreign debt decreased by 6 billion € while public debt increased by 9 billions €.

AGREGATNO POVPRASEVANJE IN PRIČAKOVANJA

1. Začasno izboljšanje v dinamiki povpraševanja?

Skupno domače povpraševanje je oktobra poraslo za 1.3%. Bolj dolgoročna dinamika je bila malenkost boljša kot septembra, vendar še vedno negativna.

Oktobra se ni zmanjšala nobena komponenta domačega trošenja. Poraslo je trošenje širše države za blago in storitve (za 8.8%) in trošenje prebivalstva (za 1%), medtem ko so investicije ostale nespremenjene. Bolj dolgoročna dinamika naraščanja trošenja je bila pozitivna le pri trošenju prebivalstva, kjer se je medletna stopnja rasti povečala z 2.3% na 3.6%. Pri tem je bila rast impulznega trenda trošenja prebivalstva še bistveno močnejša. Bolj dolgoročna dinamika se pri investicijah ni spremenila, pri državi pa se je poslabšala.

Izvozno povpraševanje se je oktobra ponovno opazno okrepilo, izvoz je začel pospeševati rast tudi v tekočih stopnjah rasti in ne le v bolj dolgoročni dinamiki. Tekoča stopnja rasti izvoza se je tako iz negativnih vrednosti dvignila na 5% mesečno, bolj dolgoročna dinamika pa se je tudi povečala; tudi rast impulznega trenda kaže na obrat, saj je bila trendna rast izvoza po dveh negativnih mesecih, oktobra ponovno pozitivna. Tudi izvoz EU potrjuje, da je prišlo, vsaj začasno, do obrata in da se je dinamika izvoza začela ponovno povečevati, tako kratkoročna (septembra je izvoz EU padel, oktobra pa porasel za 4%,) kot bolj dolgoročna rast. Tudi pospešitev izvoznih cen (ki je v Sloveniji večja kot v EU) je okrepila rast nominalnega izvoznega povpraševanja.

Pričakovano trošenje v naslednjih mesecih ne kaže, da bi obrat, na katerega kažejo dejanski podatki o trošenju v oktobru, lahko bil vzdržen.

Pričakovanja kažejo, da naj bi se v naslednjih nekaj mesecih dinamika trošenja prebivalstva počasi umirjala. Pričakovana prodaja trgovine na drobno sicer praktično stoji na dolgoročnem povprečju, vendar se pričakovano povpraševanje v storitvenih sektorjih še naprej zmanjšuje, čeprav po krizi sploh še ni doseglo dolgoletnega povprečja. Pričakovano povpraševanje v trgovini na drobno v EU hitreje pada kot v Sloveniji, v storitvenih sektorjih pa se krči enako hitro.

Pričakovano izvozno povpraševanje se je decembra začelo zmanjševati pod dolgoletne povprečne vrednosti, tudi raven izvoznih naročil je že malo nižja od dolgoletnega povprečja. V EU je krčenje pričakovanega izvoznega povpraševanja še hitrejše kot v Sloveniji

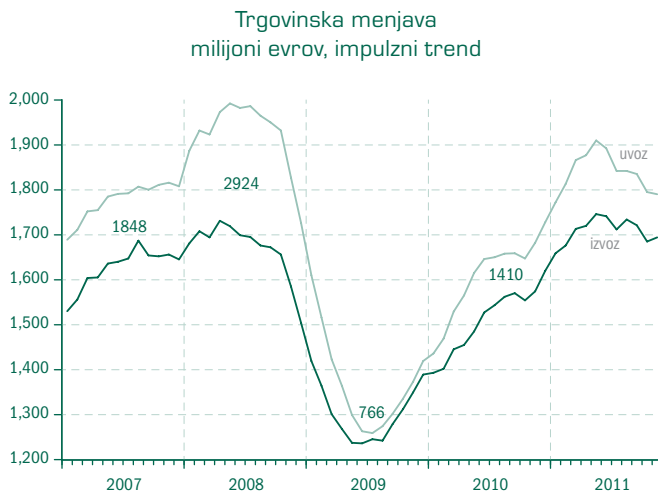
Le pričakovano povpraševanje po gradbenih delih se še naprej počasi krepi. Po triletnem zelo močnem krčenju (ko se je dodana vrednost več kot prepolovila in ko se je število zaposlenih zmanjšalo za preko 27%), se pričakovana skupna naročila še naprej krepijo,

decembra je presežek anketiranih, ki pričakujejo povečanje nad tistimi, ki pričakujejo zmanjšanje naročil, zaostajal za dolgoročnim povprečjem le še za 10% vseh anketiranih - izpad v pričakovanih skupnih naročilih, glede na dolgoletno povprečje, pa je bil že za 75% manjši kot v najnižji točki krize.

2. Usihanje medletne rasti izvoza in uvoza se je v novembru nadaljevalo

V novembru se je usihanje medletnih stopenj rasti blagovne menjave nadaljevalo, saldi pa ostajajo nekaj ugodnejši od celoletnega povprečja.

16

Vir: SURS, lastni izračuni

Novembrski skupni izvoz je bil 1755 milijonov €, kar je 9.0% več kot novembra 2010, skupni uvoz pa 1874 milijonov € (3.4% več), kar pomeni blagovni primanjkljaj 119 milijonov € oziroma 93.7% pokritje uvoza z izvozom. Pri tem je bila odprema blaga v članice EU 1274 milijonov € (9.6% več kot v enakem mesecu 2010), prejem blaga iz EU 1431 milijonov € (medletno novembrsko povečanje za 4.8%), kar pomeni primanjkljaj 157 milijonov € oziroma 89.0% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi z nečlanicami EU je bil novembra 2011 izvoz 481 milijonov € (7.5% medletno povečanje), uvoz 443 milijonov € (1.3% padec), kar pomeni presežek 38 milijonov €.

V enajstih mesecih 2011 skupaj je bil celotni izvoz 18924 milijonov € (12.8% več kot v enakem obdobju 2010), celotni uvoz 20324 milijonov € (11.9% več kot v 2010), kar pomeni primanjkljaj 1401 milijonov € oziroma 93.1% pokritje uvoza z izvozom. Pri tem je znašala odprema blaga v EU 13746 milijonov € (14.0% več kot leto prej), prejem blaga iz

EU 15790 milijonov € (12.2% več kot v 2010), kar da primanjkljaj 2044 milijonov €. Izvoz blaga v nečlanice EU je znašal v enajstih mesecih skupaj 5177 milijonov € (9.9% več kot leto prej), uvoz iz nečlanic EU 4543 milijonov € (povečanje glede na enajst mesecev 2010 znaša 10.8%), kar pomeni presežek 634 milijonov €.

Dinamika izvoza Slovenije v preostali svet, to je v države izven EU (kar je približno tretjina skupnega izvoza), je bila v 2011 podobna dinamiki izvoza EU27 (v letu 2010 je zaostajala), dinamika izvoznih cen Slovenije pa nekoliko prehitveva dinamiko izvoznih cen EU27. Dinamika uvoza Slovenije iz preostalega sveta zaostaja za dinamiko uvoza EU27, dinamika uvoznih cen pa je podobna (v letu 2010 je zaostajala). Pogoji menjave (razmerje med izvoznimi in uvoznimi cenami) so se, predvsem zaradi cen nafte, tudi v letu 2011 poslabševali tako za Slovenijo kot tudi za EU.

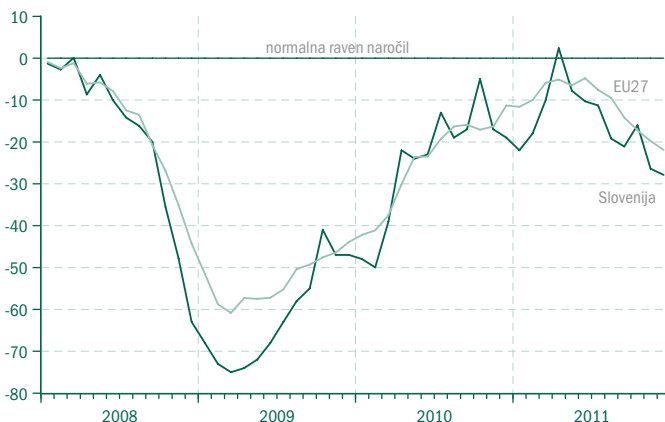
17

3. Gospodarska klima ustaljena

Splošna gospodarska klima ostaja na vrednostih preteklih mesecev; medtem ko se v industriji zaupanje nekoliko krepi, pa se v storitvenih dejavnostih slabša. Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) o gospodarski klimi je imel njen kazalnik decembra enako vrednost kot novembra, glede na december 2010 je bila vrednost kazalnika nižja za 2 odstotni točki, glede na dolgoletno povprečje pa prav tako nižja in sicer za 10 odstotnih točk.

Vrednost kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih je bila decembra 2011 za dve odstotni točki višja kot predhodni mesec, glede na december 2010 je bila njegova vrednost nižja za 4 odstotne točke, ter za 2 odstotni točki nižja od dolgoletnega povprečja. Vrednosti kazalnikov stanj so se v primerjavi z vrednostmi v mesecu prej večinoma znižale. Glede na predhodni mesec sta se izboljšala kazalnika izvozna in skupna naročila.

Naročila v predelovalni dejavnosti

Vir: Eurostat

Zaupanje v neindustrijskih dejavnostih upada; vrednost kazalnika zaupanja v storitvenih sektorjih je bila v decembru 2011 za 6 odstotnih točk nižja kot mesec prej in hkrati za 28 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja, v primerjavi z decembrom 2010 pa je bila njegova vrednost nižja za 8 odstotnih točk. Pričakovanja za naslednje tri mesece so se poslabšala. Največ podjetij v storitvenih dejavnostih (slaba polovica) je kot omejitve navedlo nezadostno povpraševanje, tretjina podjetij pa je kot zaviralni faktor navedlo finančne ovire.

18

Vrednost kazalnika zaupanja v gradbeništvu je v decembru v primerjavi s predhodnim mesecem višja za pet odstotnih točk, v primerjavi z decembrom 2010 je bila višja za 15 odstotnih točk, a je bila hkrati za 29 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Vrednosti kazalnikov stanj in pričakovanj so se v primerjavi s predhodnim mesecem večinoma zvišale. Med gradbenimi podjetji je bilo v decembru 51% takih, ki so kot omejitve navedla nezadostno povpraševanje.

Po anketah SURS-a je bila vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno v decembru 2011 za dve odstotni točki nižja kot predhodni mesec, a enaka kot decembra 2010. Vrednosti kazalnikov stanj in pričakovanj so se v decembru v primerjavi s predhodnim mesecem večinoma znižale, delež podjetij v sektorju, ki pravijo, da je povpraševanje nizko, je 44%, slaba polovica podjetij v panogi pa je kot omejitveni dejavnik navedlo konkurenco v panogi.

Gospodarska klima v EU27 se je nekoliko ohladila. Po podatkih Eurostata so se v decembru 2011 naročila v predelovalni dejavnosti glede na mesec poprej znižala za 2,1 odstotne točke, glede na december 2010 pa so prav tako nižja in sicer za slabih 11 odstotnih točk. Glede na november so se v decembru za štiri odstotne točke znižala naročila v gradbeništvu, prav tako so pričakovanja v trgovini na drobno glede na december 2010 padla za dobrih 19 odstotnih točk, in glede na november za 3,7 odstotne točke. Splošni poslovni optimizem se je v decembru 2011 v celotni sedemindvajseterici znižal in sicer za dobro odstotno točko, v primerjavi z decembrom 2010 pa je nižji za 11 odstotnih točk.

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Industrijska produkcija nekoliko višja

Industrijska produkcija se je malenkostno zvišala. Po podatkih SURS-a je bila v novembru za 1% višja kot mesec prej, prav toliko je bila večja tudi glede na november 2010, produkcija v prvih enajstih mesecih 2011 pa je bila skoraj za 4% višja kot v enakem obdobju 2010. Vendar impulzni trend kaže, da se je v novembru industrijska produkcija zmanjševala po stopnji -0,39%. Zaloge industrijskih produktov pri proizvajalcih so bile v novembru v povprečju za 0.6% manjše kot v oktobru.

Dejavnost rudarstva se je v novembru 2011 povečala za 2% glede na oktober, v primerjavi z novembrom 2010 pa se je zmanjšala za poldrugi odstotek. V prvih enajstih mesecih leta 2011 je bila dejavnost rudarstva za dobrih 7% nižja kot v enakem obdobju 2010.

Aktivnost predelovalnih dejavnosti se je glede na mesec prej v novembru 2011 povečala za 0,5%, glede na november 2010 pa so se predelovalne dejavnosti skrčile za 0,2%. Dejavnost v predelovalni industriji se je povečala v prvih enajstih mesecih letošnjega leta glede na enako obdobje lani in sicer za 3,7%. Impulzni trend za november kaže, da se je produkcija v predelovalnih dejavnostih že zmanjševala po stopnji -0,54%.

V novembru 2011 se je aktivnost sektorja oskrba z elektriko, plinom in vodo glede na predhodni mesec povečala za dobre 3 odstotke, glede na november 2010 pa je bila produkcija tega sektorja večja za 12%.

Produkcija v novembru 2011 v primerjavi s predhodnim mesecem je bila za 0,3% višja v proizvodnji proizvodov za vmesno porabo in za 2,9% višja v proizvodnji proizvodov za investicije, medtem ko je bila proizvodnja proizvodov za široko porabo višja za 0,7 odstotka.

Podatki Eurostata kažejo, da je v novembru 2011 glede na oktober industrijska produkcija upadla za 0,1% tako v EU27 kot tudi na območju evra. Glede na november leta 2010 pa se je v novembru 2011 industrijska produkcija v EU27 znižala za 0,2%, na območju evra pa za 0,3%. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v novembru glede na mesec poprej padla v desetih, zrasla pa v devetih državah in sicer največ na Češkem (2,7%) in na Poljskem (1,6%), največji upad industrijske produkcije pa so zabeležili na Irskem (-9,4%).

5. Tuje turistično povpraševanje v oktobru navzgor

Po podatkih SURS-a je bila vrednost gradbenih del, opravljenih v novembru 2011, za 23% višja od vrednosti gradbenih del, opravljenih v oktobru. Vrednost opravljenih gradbenih del se je v novembru v primerjavi z novembrom 2010 zmanjšala za več kot 10%, impulzni trend opravljenih gradbenih ur pa kaže, da je v novembru 2011 sektor gradbeništva porasel z mesečno stopnjo rasti 1,1%.

Število turističnih prenočitev je v oktobru 2011 nekoliko zraslo. Tako je bilo v desetem mesecu skupno število prenočitev za 1,9% več kot v enakem mesecu leta 2010; impulzni trend kaže, da se je skupno število prenočitev v oktobru 2011 povečevalo po 0,22% mesečno. Pri tem je tuje turistično povpraševanje spet precej zraslo, saj se je v oktobru število turističnih prenočitev tujih gostov povečalo za 5,5% glede na oktober 2010, pa tudi impulzni trend prenočitev tujih gostov kaže rast po stopnji 0,91% mesečno. Očitno so slovenski turizem v oktobru pustili na cedilu domači gosti, saj se je število njihovih

prenočitev glede na enak mesec v letu 2010 zmanjšalo za 2,9%, hkrati pa je impulzni trend dosegel vrednost -0,64%.

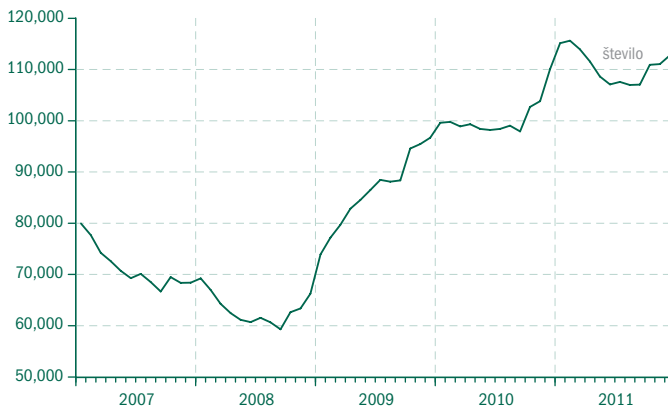
Podatki SURS-a o transportu za november 2011 kažejo, da je bilo v javnem cestnem prevozu prepeljanih za skoraj 10, v zračnem prevozu pa za 11,1 odstotka manj potnikov kot v novembru 2010, število opravljenih potniških kilometrov je bilo v javnem cestnem prevozu za 4,3 odstotke, v zračnem prevozu pa za 11,6 manjše. V cestnem mestnem prevozu je bilo novembra 2011 prepeljanih za 3,4 odstotka manj potnikov kot v istem mesecu 2010. V pomorskem prevozu je bilo v novembru 2011 prepeljanega za četrtno več blaga, opravljenih tonskih kilometrov pa je bilo za odstotek več kot novembra 2010. Avtomobilski trg se je ponovno skrčil, saj je bilo v novembru 2011 glede na enak mesec predhodnega leta v register vpisanih za 6,5% manj prvič registriranih cestnih motornih vozil.

20

6. Brezposelnih več, zaposlitev manj

Število aktivnih prebivalcev se je po podatkih SURS-a v novembru 2011 zmanjšalo na 934488 oziroma za nekaj več kot 800 glede na mesec prej, glede na november 2010 pa se je število zmanjšalo za 0,3%. V novembru je bilo v Sloveniji 823419 delovno aktivnih prebivalcev. Glede na oktober se je število delovno aktivnih zmanjšalo za 998 oseb ali 0,1%, glede na november leta 2010 pa se je to število zmanjšalo za 1,2%. Med zaposlenimi jih je bilo še vedno dobrih 92% zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število pa se je od novembra 2010 zmanjšalo za 1,9%. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na november 2010 zmanjšalo za 4,7%. Med samozaposlenimi pa je bilo 58% samostojnih podjetnikov posameznikov, katerih število se je v novembru povečalo za 74, od novembra 2010 pa za odstotek.

Iskalci dela

Vir: SURS

Po podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji konec decembra 2011 registriranih 112754 brezposelnih, kar je za 1685 oseb oziroma 1,5% več kot v novembru ter za 2,5% več kot decembra leta 2010. V decembru se je prijavilo največ brezposelnih oseb, približno polovica, zaradi izteka zaposlitev za določen čas, dobra petina pa je bila trajno presežnih delavcev in stečajnikov. V decembru se je tako na Zavodu za zaposlovanje na novo prijavilo skoraj 9000 brezposelnih oseb, kar je v primerjavi z novembrom porast za slabih 5%, medtem pa se je v decembru zaposlilo 3990 brezposelnih oseb, kar je za slabih 12 % manj kot v novembru in za dobrih 15% manj kot novembra 2010.

Po podatkih Eurostata je bila novembra 2011 stopnja brezposelnosti na območju evra (EA17) 10,3%, kar je enako kot mesec prej ter 0,3 odstotne točke več kot v novembru 2010. V celotni evropski sedemindvajseterici (EU27) je bila stopnja brezposelnosti v novembru 9,8% in se je glede na enak mesec v letu 2010 povečala za 0,2 odstotni točki. Po Eurostatovih ocenah je bilo v novembru 2011 v EU27 dobrih 23,6 milijonov brezposelnih oseb, od tega dobrih 16 milijonov na območju evra. Med posameznimi članicami EU so v novembru 2011 najnižjo stopnjo brezposelnosti zabeležili na Nizozemskem (4,9%) in v Avstriji (4,0%), najvišjo pa v Španiji (22,9%). Glede na isti mesec v letu 2010 se je v novembru brezposelnost povišala v trinajstih državah članicah, od tega največ v Grčiji, Španiji in na Cipru.

CENE IN PLAČE

7. Povprečna letna rast cen najnižja v evro območju

Življenjski stroški so se decembra zmanjšali za 0.6%. Tudi bolj dolgoročna dinamika se je opazno zmanjšala (rast impulznega trenda je padla s preko 4% na pod 2% letno). Decembra so se pocenili blago kot storite, vendar blago precej bolj (za 0.7% oziroma 0.2%). Navkljub temu je bolj dolgoročna rast cen blaga še naprej bistveno višja od dolgoročne rasti cen storitev; blago je bilo decembra za 2.7% dražje kot pred letom, storitve pa le za 0.4%. Velika razlika v dinamiki povpraševanja po blagu oziroma storitvah se torej jasno vidi tudi v različni bolj dolgoročni dinamiki cen.

Decembrsko znižanje cen je v znatni meri krojila sezona (sezonske razprodaje oblek in obutve ter nižje cene sadja) ter akcije (storitve iz skupine komunikacij), saj so se najbolj znižale cene produktov iz skupine obleke in obutve (za 5.8%) in komunikacij (za 2.7%). Skupno rast cen so zmanjšale predvsem cene obleke in obutve (za 0.5 odstotne točke), ostale večje pocenitve (na primer sadja, telefonskih storitev) pa po 0.1 odstotne točke.

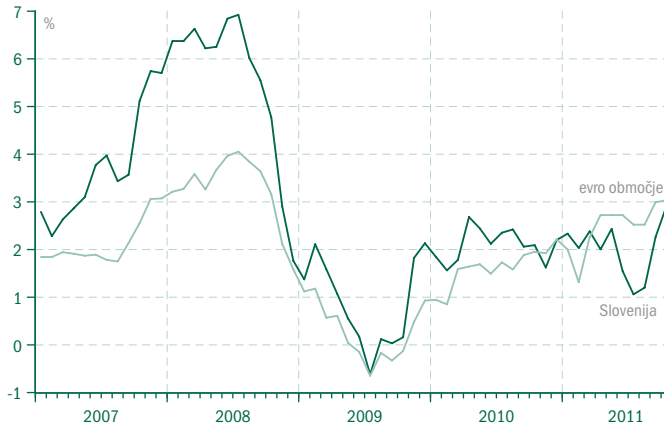
Decembra so se najbolj povečale cene produktov iz skupine rekreacije in kulture (0.5%), raznovrstnega blaga (za 0.3%) ter gostinskih in nastanitvenih storitev (0.2%). Največji

prispevek k skupnemu indeksu cen je dala podražitev počitnic v paketu, skupni indeks življenjskih stroškov je zaradi cen počitnic v paketu cen porasel za 0.1 odstotne točke.

Med državami evro območja se inflacija primerja s pomočjo harmoniziranega indeksa, ki je decembra v Sloveniji padel za 0.5%, v letu dni pa se je povečal za 2.1%. V evro območju je harmoniziran indeks cen decembra porasel za 0.3%, bolj dolgoročna (medletna) rast pa se je zmanjšala na 2.7%, torej je ostala opazno hitrejša kot v Sloveniji. Da po inflaciji Sloveniji resnično štrli (navzdol!), nazorno ilustrira povprečna medletna rast inflacije, saj je bila v 2011 v Sloveniji celo najnižja v evro območju! Tudi za osnovno inflacijo, ki kaže endogeno rast cen (torej rast cen, ki jo poganjajo domači vzroki), velja podobno. Decembra je medletna rast osnovne inflacije v Sloveniji dosegla 1.6%, v evro območju pa 2.1%! Glavni razlog za nižjo rast cen v Sloveniji je predvsem počasnejša rast ekonomske aktivnosti kot v povprečju evro območja.

22

Harmonizirana inflacija

Vir: Eurostat

Pričakovana dinamika cen blaga ostaja nad dolgoletnim povprečjem in na njej stagnira; pričakovane cene storitev so približno za toliko pod dolgoletnim povprečjem, kot so pričakovane cene blaga nad povprečjem, in padajo. Na kratek rok torej lahko pričakujemo zniževanje življenjskih stroškov.

Cene industrijskih proizvajalcev so se decembra povečale za 0.1%, bolj dolgoročno pa so naraščale po 3.6% letno. Najpočasneje naraščajo še naprej proizvajalčeve cene produktov za domači trg (decembra so celo stagnirale), najhitreje pa naraščajo na trgih, kjer je ekonomska aktivnost večja, namreč na neevrskih izvoznih trgih (te cene so decembra porasle za 0.4%). Tudi bolj dolgoročna dinamika je pri proizvodih za domači trg opazno nižja, medletna rast je bila decembra 2.6%, pri izvoznih produktih pa 4.5%!

Daleč najhitreje rastejo proizvajalčeve cene energentov (v letu dni do decembra so porasle za 29.3%!).

Pričakovane cene industrijskih proizvajalcev so se po več kot polletnem padanju decembra obrnile navzgor. Navkljub opaznemu padcu pa raven cenovnih pričakovanj v predelovalni dejavnosti do decembra lani ni padla opazneje pod dolgoletno povprečje.

V zadnjem mesecu (do 20. januarja) so se cen surovin povečale (v evrih) za 2.7%. Najbolj so porasle cene kovin (za 3.4% v evrih), najmanj pa cene neprehrambenih kmetijskih surovin (za 1%) in zlato, ki se je v evrih pocenilo za 7%! V primerjavi z istim obdobjem lani so cene surovin ostale nižje, v evrih je skupen indeks nižji za 17.7%! V letu dni so se najbolj zmanjšale cene neprehrambenih kmetijskih surovin (v evrih za 34.3%), najmanj pa surovine hrane (v letu dni so v evrih padle za 13%). Dinamika pri zlatu je bila obratna, saj se je v letu dni podražilo (v evrih za 15%).

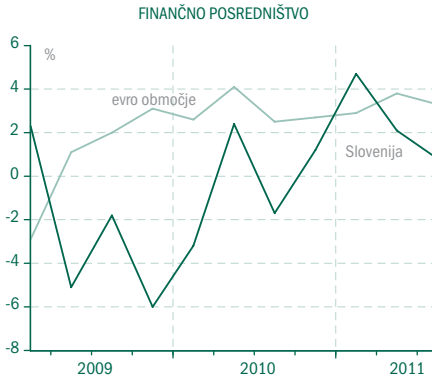
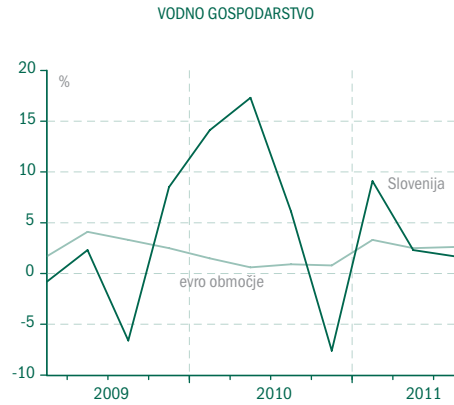
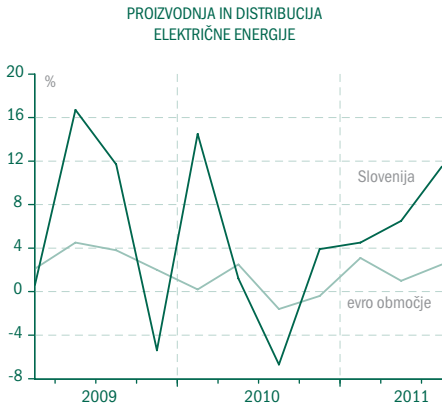
23

8. Umirjanje dolgoročne rasti plač se nadaljuje

Povprečne plače so se novembra povečale za 9.4%. Visoko povečanje je bilo predvsem posledica sezone (plačevanja božičnic in drugih dodatkov ter nagrad ob koncu leta), saj je november sezonsko za plače zelo močan, to kaže tudi medletna rast plač, ki je bila novembra le 1.1%, kar je precej manj kot oktobra (ko je bila 1.5%). Zmanjševanje bolj dolgoročne dinamike plač, ki je bilo oktobra opazno veliko (bolj dolgoročna dinamika impulznega trenda je bila oktobra -2.2%), se torej, kot kaže, nadaljuje.

Stroški dela v oskrbi z električno energijo in vodo ter finančnega posredništva

24

Vir: Eurostat; lastni izračuni
Opomba: medletne stopnje rasti

Bolj dolgoročna rast plač po daljšem času ne odstopa veliko navzgor v nobeni dejavnosti, najbolj so v letu dni porasle plače v kmetijstvu, trgovini in drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (za preko 3.2% letno). Odstopanja navzdol so precej večja, tako so sektorji oskrbe z električno energijo, oskrbe z vodo, finančnih in zavarovalniških dejavnosti v letu dni znižali povprečne plače, za preko 6%. Z izjemo sektorja oskrbe z električno energijo, gre za dejavnosti, ki so imela po krizi že sicer podpovprečno rast plač. Obratno je bilo v sektorju oskrbe z električno energijo, saj je imel po začetku krize najhitrejšo rast plač in nobenega zmanjšanja zaposlenosti (v oktobru 2011 glede na začetek krize v 2009/1).

Tudi dinamika enotnih stroškov dela v omenjenih treh sektorjih potrjuje sklep, ki je narejen že samo na osnovi dinamike plač. Za primerjavo je dodana še dinamika ustreznih stroškov dela v evro območju. Na dlani je, da so stroški dela v Sloveniji v finančnem posredništvu

že celotno obdobje po krizi v dinamiki opazno zaostajali za evro območjem. Dinamika stroškov dela v vodnem gospodarstvu se je po veliki pospešitvi v začetku 2010 v zadnjem letu in pol hitro umirjala proti ravni v evro območju, medtem ko je dinamika stroškov dela v elektrogospodarstvu vse razdobje po krizi precej hitrejša kot v evro območju, v zadnjem letu pa je celo sistematično pospeševala glede na evro območje. Takšna kumulativna dinamika stroškov dela kaže, da je znižanje medletnih plač v novembru opazno stisnilo le zaposlene v finančnem posredništvu.

Stroški dela v sektorjih države ter v šolstvu in zdravstvu

25

Vir: Eurostat; lastni izračuni
Opomba: Medletne stopnje rasti

Povprečne plače v sektorju javne uprave, obrambe in policije so v letu dni ostale praktično nespremenjene, v zdravstvu in šolstvu pa so se malo (za 0.4%) zmanjšale. Ustrezna dinamika stroškov dela potrjuje umirjeno dinamiko, ki jo kažejo medletne stopnje rasti plač na koncu leta 2011. Slike namreč kažejo, da je dinamika stroškov dela v vseh sektorjih

opazno počasnejša kot v Nemčiji (Eurostat ne objavlja podatkov o stroških dela za celotno evro območje).

FINANČNA GIBANJA

9. Še naprej brez podatkov o javnofinančnih prihodkih

26

DURS tudi tretji mesec še ni omogočil dostopa do javnofinančnih prihodkov po davčnih oblikah, ki ga je nov računalniški sistem onemogočil.

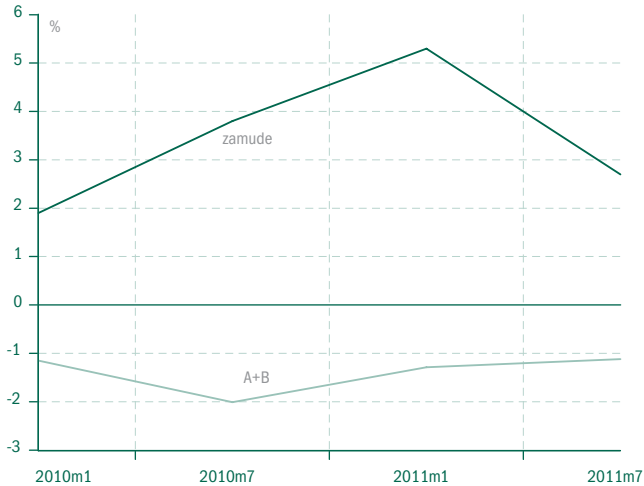
10. Krediti še naprej padajo, vendar v zadnjih mesecih nekaj počasneje

Skupni krediti nefinančnim korporacijam in prebivalstvu se še naprej krčijo, vendar se hitrost krčenja zmanjšuje; novembra so krediti, na primer, praktično stagnirali (padli so le za 4 milijone). Medletno so se zmanjšali za 323 milijone (za 0.3%), kar je prav tako najmanj v zadnjih treh mesecih.

V zadnjih šestih mesecih se je raven kreditov podjetjem stalno zmanjševala (od maja je padla za približno 250 milijonov), čeprav se je stopnja padanja kreditov podjetjem stabilizirala, zadnje mesece niha okoli -1.8%. Istočasno se (medletna) stopnja rasti kreditov prebivalstvu sistematično zmanjšuje, vendar je bila novembra še vedno pozitivna.

Skupni depoziti podjetij in prebivalstva so novembra še naraščali (medletno in tekoče) vendar so bile medletne stopnje že zelo nizke (1.1%). Ker se skupni krediti zmanjšujejo, tekoči del plačilne bilance pa je praktično zaprt, se skupna likvidnost nefinančnih korporacij in prebivalstva povečuje le zaradi pritokov iz sektorja države ali (in)neto kapitalskih pritokov v nefinančne sektorje. Zmanjšuje se bolj dolgoročna rast tako depozitov prebivalstva kot nefinančnih družb, vendar je zmanjševanje medletne stopnje rasti depozitov pri podjetjih opazno hitrejše, novembra so postale medletne stopnje depozitov podjetij rasti že negativne.

Spreminjanje kvalitete portfelja bank

Vir: »Poslovanje bank v tekočem letu, gibanja na kapitalnem trgu in obrestne mere«, BS; lastni izračuni
Opomba: Poletne spremembe; zamude - sprememba odstotka terjatev z zamudo preko 90 dni v razvrščeni aktivni;
A+B - sprememba odstotka terjatev z boniteto A in B v razvrščeni aktivni

27

Posojilne obrestne mere prebivalstvu se zadnje tri mesece praktično ne spreminjajo; podobno je tudi v EU. Krediti za podjetja se dražijo, vendar počasi - za približno 0.1 odstotne točke na mesec tako v Sloveniji kot v EU. Podobno je tudi pri obrestnih merah za depozite (gospodinjstvom), tudi te se počasi povečujejo (za 0.1 na mesec). V EU se obresti na depozite prebivalstva povečujejo hitreje, po 0.2 mesečno.

Kvaliteta portfelja bank se še naprej zmanjšuje, vendar se hitrost poslabševanja zmanjšuje. Tako se je odstotek razvrščene aktive z zamudo več kot 90 dni v drugi polovici 2011 (do oktobra) povečeval v povprečju po okoli 0.45 odstotne točke na mesec, kar je bilo približno pol počasneje kot v prvi polovici 2011 in četrtno počasneje kot v drugi polovici 2010. Podobno pojemanje poslabševanja portfelja kaže tudi gibanje odstotnega deleža aktive z zamudo do 90 dni. Pojemanje hitrosti poslabševanja portfelja potrjuje tudi dinamika deleža terjatev z boniteto A in B v razvrščeni aktivni, ta se je v drugi polovici 2011 zmanjševal po 0.18 odstotne točke mesečno, kar je bilo za četrtno počasneje kot v prvi polovici 2011 in za polovico počasneje kot v drugi polovici 2010.

11. Tekoči saldo po 11 mesecih skoraj izravnano, vendar ob veliki statistični napaki

Saldo tekoče bilance ostaja skoraj izravnano, vendar trdnejše zaključke onemogoča še vedno prisotna velika statistična napaka.

Novembra 2011 je bil po začasnih podatkih Banke Slovenije saldo tekočega računa povsem izravnano (primanjkljaj je le 0.1 milijona €), kar je rezultat primanjkljaja -86.5 milijonov € v blagovni menjavi, presežka 123.1 milijonov € v storitveni menjavi, primanjkljaja -59.0 milijonov € v saldu dohodkov faktorjev in presežka v tekočih transferjih 22.4 milijonov €.

Saldo kapitalnega in finančnega računa je bil rahlo negativen (-23.4 milijonov €), kar pomeni ustrezno povečanje terjatev oziroma zmanjšanje obveznosti. Leto prej, torej novembra 2010, je bil tekoči saldo izrazito negativen -236.4 milijonov €. Pri tem je v letošnjih 11 mesecih znašal saldo neposrednih naložb -74.0 milijonov €, naložb v vrednostne papirje -101.6 milijonov €, finančnih derivativov -8.4 milijonov € in ostalih naložb 107.8 milijonov €. Mednarodne rezerve Banke Slovenije so porasle za 44.1 milijonov €, statistična napaka pa je znašala 23.5 milijonov €.

28

V enajstih meseci 2011 skupaj je po začasnih podatkih banke Slovenije saldo tekočega računa znašal -41.7 milijonov €, v enakem obdobju leto prej pa je bil kar -304.7 milijonov €. Na nujno opreznost pri interpretaciji še naprej opozarja izredno velika letošnja statistična napaka, ki znaša 732.9 milijonov €. Majhen tekoči primanjkljaj je posledica primanjkljaja v blagovni menjavi v višini 1033.5 milijonov €, presežka v storitveni menjavi 1493.3 milijonov €, primanjkljaja v saldu dohodkov faktorjev -596.4 milijonov € in presežka v neto tekočih transferjih 94.9 milijonov €. Kapitalski in finančni račun kaže po 11 mesecih 2011 negativni saldo -691.3 milijonov €, pri čemer je saldo neposrednih tujih naložb pozitiven (424.6 milijonov €), enako naložb v vrednostne papirje (1900.1 milijonov €). Negativen je saldo finančnih derivativov (-117.3 milijoni €) ter ostalih naložb (-2968.2 milijonov €). Mednarodne rezerve pri Banki Slovenije so se povečale za 82.4 milijonov € in znašajo 748.5 milijonov €. Sestavlja jih za 133.2 milijonov € zlata, 241.8 milijonov € imetij SDR, 127.6 milijonov € rezervne pozicije pri MDS ter 245.9 milijonov € deviznih rezerv.

Plačilna bilanca
(milijoni €)

	januar - november		november	
	2010	2011	2010	2011
I. Tekoči račun	-304,7	-41,7	-56,9	-0,1
1 Blago	-1.002,6	-1.033,5	-150,9	-86,5
2 Storitve	1.211,5	1.493,3	86,8	123,1
3 Dohodki	-475,8	-596,4	-35,9	-59,0
Od dela	125,7	170,5	13,3	17,4
Od kapitala	-601,4	-766,9	-49,2	-76,4
4 Tekoči transferi	-37,8	94,9	43,1	22,4
II. Kapitalski in finančni račun	247,5	-691,3	-236,4	-23,4
A. Kapitalski račun	71,2	-13,0	3,7	8,6
B. Finančni račun	176,3	-678,3	-240,0	-32,0
1 Neposredne naložbe	286,2	424,6	213,4	-74,0
2 Naložbe v vrednostne papirje	1.809,1	1.900,1	181,7	-101,6
3 Finančni derivativi	-112,8	-117,3	-3,5	-8,4
4 Ostale naložbe	-1.838,2	-2.968,2	-615,3	107,8
5 Mednarodne denarne rezerve	31,9	82,4	-16,3	44,1
III. Neto napake in izpustitve	57,2	732,9	293,3	23,5

Konec oktobra 2011 je bil neto dolg Slovenije do tujine 10.940 milijonov €, kar je 161 milijonov € manj kot mesec prej. To je najmanjša vrednost neto dolga v 2011. Zmanjšanje je rezultat večjega padca bruto zunanjega dolga (za 201 milijon € na 42498 milijonov €) od padca slovenskih terjatev do tujine (za 39 milijonov € na 31559 milijonov €). Delež države v bruto dolgu je bil konec oktobra 2010 43.21%, kar je neznatno več kot konec septembra 2010, ko je znašal 43.06%. Na začetku leta 2011 je znašal 40.53%. Od začetka krize decembra 2008 se je zasebni dolg to tujine zmanjšal za 6 milijard €, javni dolg pa povečal za 9 milijard €. Takrat je bil delež javnega v bruto dolgu do tujine le 23.29%.